

Harun al Rasid Damaskusban

Irtá Kaczér Illés

A lomha hernyóóriás, amelynek acélbőre alatt hetvenhét gonosz dzsin szelleme lakozott, végiggyűrűzött az uccákon és hetvenhét szájon át köpködté a tüzet és a halált. Ilyet még nem látott az öreg-öreg Damaskusz. A dusezavu mesemondók, akik ismernek minden jóságot és minden gonosz-ságot, ezt a szörnyűséget soha meg nem álmodták, pedig akik közülük kuporodtak, nem egyszer nógatták őket reszketős szájjal, hullámzó izgalommal a szemebogarukban: még, még, tudsz te ennél is különbet öreg. Ó ilyet a mesék mindentudó aszszonya, maga Sehereszádé se látott. Holott ő az álmatlanság ezer-egyszáz éjszakáján a tenger titkos fenekétől fel a titokzatos csillagokig mindent végignézett az ő rémült-lázás fantáziájával. Iszonyu ez az acélhernyó. Ahogy keresztülmászik uccákon és sikátorokon s lihegve, dohogva* és hörögve jönnek a társai és mindnek hetvenhét szája van és hetvenhét ormánya és mind lángot köp és ólomgolyót, kartácsot meg gránátot, forró gőzt és mérges gázokat — Allah ne hagyj el! kiáltozzák a szakállas vének — Próféta, segíts meg! nyögik és sikoltják az anyák, akik véreznek és elvéreznek és megfulladni látják kicsinyeiket; és a műezzin, aki a lenge minaretről harsányan és elnyújtva ég felé éneklé Allah dicsőretét, most hallgat; mert a minaret mint a nádszál kettétört s a műezzin ott fekszik a kövek mozaikján és énekes száján az élet leggyászosabb éneke patakzik: pirosan kiomló embervér.

A vége, vége, vége, kiáltozták a gyász és félelem hangján, vége a mesék városának, a mesék városának, a minaretek, színek, hangulatok városának, a kalifák, hurik, Fatimék és varázslók városának, paloták, bazárok, ó a kövémeredt fatamorganák városának, a házakba és utcákba bevakolt évezrek városának! A francia tank vérszomjazabb, mint a vérengző fejedelem, ezt végreis ezeregyj meséje emberré szelidíti, de a francia tankot ki tudja megszabadítani, ha ezeregyj és háromszor meg egyszer ezeregy, amit ez a város a köveibe és a levegőjébe gyömöszölt, nem tudja könyörületre bírni!

— Az acélhernyónak nincsen lelke — kiáltotta egy síró férfihang az Azm-palota roppant kupolájának roppant árnyéka alatt — az acélhernyóban dzsinek se laknak, a dzsinek közt sok a jólélek, bölcsék, kádik és kalifák lelkei, de nézzétek, a páncélablakok mögött a vérre és presztizsre szomjas Nyugat kuporog: acélisak a fején s a szíve helyén is acélisak. Hogy kattogtatja a géppuskát a mi jámbor véreinkre, játékos gyerekeinkre, szelid és panaszosz-szívű asszonyainkra; hogy bőszi ágyuit évezredes házainkra!

— Efendi segíts! — ordítja az elébesereglett utca. — Efendi légy velünk. Az acélhernyók vissza fognak jönni. Mindanyiuunkat halomra öldösnék.

— Vissza fognak jönni szól a hang fájdalomosan, de oly furcsa, hogy vigasztalóan s szinte háborítólag. — Vissza fognak jönni. De ti ne féljétek.

— Adj fegyvert, efendi. Adj nekünk fegyvert, hogy védekezzünk.

— Fegyvert nem adhatok. Ne is óhajtsatok fegyvert. Olyan varaitok, mint ezek a „szárguldozó tankok”, ugyse lehetnek ma nektek. Töltsétek meg a szíveteket békével és kevélységgel és gyógyzni fogtok.

— Győzni! — süvit fel a sokaság száján harcias századok ígéje. — Győzni!

— Ami fegyverem van, az már szinte játék. Játék és ének, ének és gyengédség. A századok retgették, most nevetgélnek neki a századok. Mint a szépasszonynak, vagy egy ital öreg bornak. A penge, amit én hajlítottam, az acél, melyre rózsákat és verseket leheltem, már csak egy darab mult, mint ezek a házak, amiket acélférgeteggel onlaszt össze a kegyetlen Féreg.

— Mentd meg a házainkat. Mentd meg öreg városunkat, efendi!

— Akinek hálnia kell, meghal. Akinek élet ítéltetett, élni fog. Sirjatok a házaitok halálán, de ne sirjatok magatokon, mert ti élni fogtok.

A tömegben végigzokog a szó.

— Élni... élni!...

— Ti tul fogjátok élni a házaitokat és tul a könyörületlen Nyugatot. Mert bennetek lélek él és nem technika csupán. Ti tul fogjátok őt élni, mert nektek hét szük esztendőknél elég egy kanál köles s egy marék füge, tul fogjátok élni, mert az agyatok és az ágyékokotok dus nedvekké termő. Nyugatnak csak gyomra van, csak szája, sok iz-

galmas és nagy falánksága, de már nem terem magot. A száj egyszer majd akkorát tátog, hogy a gyomor kifordul, mint a zsák és elnyeli a testet. S a zsákot majd elnyeli a föld meg a tenger.

— Beszélj efendi, beszélj! Vigasztalj minket nagy-nagy gyászunkban és bánatunkban.

— De egyet ne felejtsetek. Fel kell kelnetek a tunyaság kövsíról és fel kell serkentenetek a nemest, aki az agyatokban, a szívetekben, a szá-jatok s a két kezetek hajlásában alszik. Dolgoz-atok és énekeljétek. Építsétek és álmodjatok a hol-napot. Szeressétek a testvért, aki nem tankot hoz nektek Nyugatról, de acéleket és vakolókanalat, könyvet és okosságot, nem méreghalált és büzhál-ált: életet, életet. Szeressétek a testvért és kö-vezzétek.

— Testvér!

— Ezer ház leomlott? Vagy hétezer? Ez la-gyen a mult küszöbe. Szegjétek meg a mát, mint a friss kenyert, mert jaj, ha a kenyér öreg lesz és penészes és senkise nyult hozzá. Egyetlenegy napig sirjatok, tovább nem. Az öreg szépségek az én szépségeim — mi itt gondolkodunk és költöt-tünk és meséltünk és építettünk, csókoltunk és tevé-ken táncoltunk és igazságot tettünk: új világos-ságot gyujtottunk, amikor ők ott nyugaton eloltot-ták a fénylő századokat és hordáknak adták át a földjeiket. Most megint elalszik a fény odaát, most megint hordák veszik át az ő városait. Ti ne sirjatok éveken át, ahogy ők sirtak az öreg Reims egyetlen öreg tornyáért, mert titeket ime új termékeny-

séggel áldalak meg, mert nektek van lelketek, mert a ti lelketek hétszázévig aludt és kipihente magát. Mert a ti gazdag...

A bagdadi kapu felől s a bazárok feje felől sivitva jött a halál s a Kinerek palotájáról lesza-kadt ezer év. Aztán ujjabb ezer év. Az özseshalán-téku férfi, aki a kupolák árnyékában beszélt, bele-temetődött az omlatagba. Az emberek jajgattak, szétfutottak és visszaszaladtak. Keresték őt, de már nem találták.

— Ha nem lett volna az ábrázata beretvált s ha feslett volna rajta vagy turbán és nem Allah bocsáss, cillinder, — sirta reszketve és sápadtan egy csuparác vénember, akinek a félelem csak azért nem vacogtatta össze a fogát, mert már rég nem volt foga — vagy ha a prófeta zöld haftánja lett volna rajta, azt mondanám, ő volt Harun al Rasid, aki a válságos órákban mindig meglátó-gatja az öre öreg Damaskuszt. Ő nagy efendi volt így is.

— Ő volt, ő volt — suttogta a nép és hábo-rodó szívvel adta át szomszéd a szomszédnak. — A nagy fejedelem álruhában Testvérek, ne féljé-tek az acélférgeket! A repülők bombáit s a messzi-hordó ágyukat se féljétek! A vad lovakat se, me-lyeknek farkához kötöz benneteket a művelt Nyu-gat művelt franciája, A kalifa szelleme velünk van s mi élni fogunk, élni!

És estére, egyidőben a lánggal a tetőkön vé-gigszaladt a városban a tártharu kiáltás:

— Élni!

Tatarescu megbízást kapott a belügyminisztérium feljhatalmu vezetésére

Bucuresti-Bukarest, november 2. A kormány legutóbbi átszervezése óta, amikor Vaitoianu, az eddigi belügyminiszter tárcáját a közlekedési tárcával cserélte fel, Bratianu Ionel miniszterelnök volt a belügyminisztérium ismeretes vezetője. A belügyi tárca ügyeit Franasovici reszort-államtitkár és Tatarescu politikai államtitkár látták el. A hírhedt utlevélpanama hul-lámái elsodorták Franasovicit a belügyminisztérium éléről. Franasovici távozása után Bratianu Ionel miniszterelnök vezette a tárca reszortügyeit, míg most autentikus híradás szerint Tata-rescu államtitkár megbízást kapott a belügyminisztérium teljhatalmu vezetésére.

Hirsch Sándor pörli az államot nyolchónapi szenvedéséért

Egy ártatlanul kénkedéssel vádolt nagybányai vendéglős tragédiája a szatmári törvényszék előtt

(Satumare-Szatmár, november 2. Az Új Kelet tudósítójától.) A háborus atmoszféra által kitermelt alaptalan gyűlölködés és lelkiismeret-ten vádaskodás megrázó következményei húzód-nak meg ama pör megett, amely Hirsch Sán-dor nagybányai vendéglősnek a román állam-kinostár ellen 432.000 lej kártérítési összeg iránt a szatmári törvényszéknél benyújtott ke-resete alapján, ma foglalkoztatta e törvényszék egyik egyes bíróságát az első érdemi tárgyalás alkalmából.

A szatmármegyei Balotafalu nevű kisköz-ségben lakó Hirsch Vilmos házában 1919-ben a rövid ideig ott levő magyar haderő katonai telefont szerelt fel. Ebből a tényből kovácsolt vádat az akkor még ottlakó Hirsch Sándor ellen néhány fatubeli haragosa, akik a román impérium hatodik hónapjában az erdőszádai csendőrség útján a kolozsvári hadbírószék kezére juttatták nevezettét.

Három heti letartóztatás után Hirsch Sán-dor visszakerült falujába anekül, hogy tudomása lett volna arról, hogy minek köszönhet-e éppen a zsidó ujesztendő ünnepén történt le-tartóztatását.

Hirsch Sándor már meg is feledkezett az 1919. évi incidensről, de

1923 májusában ismét felszínre került az ügy és ugyanezen év július havában azon vád alapján, hogy 1919-ben titkos telefon-összeköttetést tartott fenn a magyar had-sereggel, amelynek javára kénkedést is elkötvetett, a kolozsvári hadbírószék élet-fogytig tartó kényszermunkára ítélte el.

Hiába felebbezett a rettentő sulyu ítélet ellen az azonnal fogságba vetett Hirsch Sándor, a bukaresti felebbezési fórum helybenhagyta az elsőfoku ítéletet. Ekkor a legfőbb Semmitő-székhez fordult a szerencsétlen elítélt, ügyének újrafelvételéért és egyszersmind kegyelmi kér-venyt intézett a kabinetirodához.

1923 október havában mint a felebbezési bíróság által elítélt bűnöst a regáti sóbányába akarták szállítani Hirschet, aki elkeseredésében öngyilkosságra határozta el magát és egy kés-

sel szörnyű sebeket ejtett magán. Akkor ka-tonai kórházba került, de mert életuntóságában köteleiket többször letépte, csak erős szerve-zete miatt menekült meg a biztos pusztulástól.

Eközben a felsőbb hatóság politikai fogoly-nak minősítette a tragikus sorsu Hirschet, aki kiadandó Magyarországnak cserébe egy román politikai fogolyért. Azonban balvégzetére

néhány nappal lekéste a fogolycsera-ak-ciót és így ismét visszakerült a kolozsvári hadbírószékhez, amely újból elrendelte a sóbányába való elszállítását.

A sorsüldözött Hirsch Sándor ekkor ismét késsel próbált magával végezni, de öngyilkos-sági kísérlete ez alkalommal is csütörtököt mon-dott és a rengeteg vérvesztés dacára nem kerülhet-e el sorsát: a regáti sóbányát.

1923 decembertől 1924 februárig synylódott Hirsch Sándor a kazamatákban, míg meg nem érkezett a Semmitőszék felmentő határozata, amely visszaadta a szabadságot a sokat szenvedett embernek.

Összesen nyolc hónapot töltött Hirsch Sán-dor a különböző börtönökben és kiszabadulása után hét hónapig nyoma az ágyat.

Az ártatlanul elszenvedett szabadságvesztés büntetés által okozott anyagi és erkölcsi kárainak megtérítése iránt kiszabadulása után azonnal pert tett folyamatba a kincstár ellen, amelynek mai tárgyalásán a kincstár jogi képviselője azt vitatta, hogy per formájában nem lehet érvényesíteni ilyen szerű kártérítési igényt és kétségbe vonta a szatmári törvényszék ille-tékességét. Ezenkívül azt hozta fel a kincstári jogi képviselő, hogy a legfőbb Semmitőszék csupán az amnestia rendeletek alapján szün-tette meg az eljárást a felperes ellen, tehát ártatlansága nem nyert perrendszerű bizonyítást. Végül, hogy a politikai vétségért való elítéltség nem jelent erkölcsi kisebbitést, tehát emiatt nem lehet kártérítési igényt támasztani.

A törvényszék az iratok beszerzése végett a tárgyalást elnapolta.

A per fejleményeit a szatmári jogászörök élénk érdeklődéssel várják. (s. m.)

Eg a nagyvár

— Uram volt kérdezi tőlem egy

— Hát ilyen is

— Ó, de menn

luctelep Erdélyben.

tanfolyam Palesztin

Egy villamosko

előtt.

— Erre mindj

elvarátom és győ

— Egy negyedóra

milyen érdekes lesz

A kocsi

három fiatalember

szakállas férfi. Jidd

mással. Figyelek. I

szerű fiataliság! —

amilyen a régi gár

ültetvényeket? A i

környéken... és n

„En a multkor épp

Hallotta volna csak

áhitat, az a bensősé

vallás nem is tudja

érzés teszi. Az Erc

Elvarátom csi

hallom-e, miről besz

— En magam

sem mondani. Nehog

rom. Majd meglát

semmit.

A villamos ezala

kint jártunk a mez

élet elmaradt és ugy

hoz közelednénk. T

észre, azután feltér

és kukoricatáblák é

épület, kisebbek és

vett körül.

A villamos megá

— Jöjjön — me

tánk. Itt van a kis

Megindultunk gy

egy fiatalember várt

— Klein Árpád

és átvette a kalauz

Vároai elvarátor

hogy ez a fiatalembe

Csak bócher! És né

Az oldalomnál

fiatalember halad. L

csizma van. „Ha lát

régebben,“ — sugja

Elérünk az első

A szakácsné éppen

tejes- és husosedény

nen átmentünk a sz

A tizta betonpad

azon pedig tiz-tizenöt

ban, az ablak alatt,

— Egy kicsit r

utitársam.

Leültünk az ablak

Dus vetemények m

olyan kezek alatt vá

öreg fóliánsok lapja

Nem mint hogyha

valami varázserő v

tudja, hogy ezután

készülődés ez a m

életre.

— A chalucok e

Az egyiknek kedve

dolgozni, négyen ped

retelnek. Az, amelyk

nában is fésűgyártás

azután olyan chaluc

mindenféle építési m

rabbi házán dolgozta

kat foglalkoztat. I

műhelyben tanulnak

éppen Kolozsvár hat

csak mint bérman

naponta... De ha

micsoda új szelleme

Legutóbb ez a fiatal

álló Kleinra mutat

ceomagot segített ha

igazgatónak. Amikor

ban, a bankigazgató

— Semmivel, — mo

Egy délután a nagyváradí chaluctelepen

Nagyvárad, november 2.

— Uram volt Ön már kint a chaluctelepen? — kérdezi télem egy kintűnő cionista elvtársam.

— Hát ilyen is van itt?

— Ó, de mennyire! Ez az egyetlen nagy chaluctelep Erdélyben. Mondhatnám így is: előkészítő-tanfolyam Palesztinára...

Egy villamoskocsi torpant meg éppen az orrunk előtt.

— Erre mindjárt fel is ugorhatunk — mondja elvbarátom és gyöngéden felránt magával a kocsiba. — Egy negyedóra múlva ott vagyunk. Meglátja milyen érdekes lesz.

A kocsiiban többen ülnek. Kivülünk még két-három fiatalember és leány. Ezenkívül egy öreg szakállas férfi. Jiddisül és héberül beszélnek egymással. Figyelek. Igen, arról van szó... „Nagyszerű fiatalok! — hallom. Egészen más, mint amilyen a régi gárda volt“... „Látta a káposztatüvelvényeket? A legjobb termésük volt az egész környéken... és még milyen a kukoricájuk!“... „Én a multkor éppen szombaton voltam kint náluk. Hallotta volna csak, hogy hogy imádkoztak! Az az áhitat, az a bensőségeesség? A vallás, egyedül a vallás nem is tudja ezt megadni. Ezt a nemzeti érzés teszi. Az Eric Jiszráélbe vetett hit!“

Elvbarátom csillogó szemmel néz rám, hogy hallom-e, miről beszélnek az utasok.

— Én magam nem is fogok önnek semmit sem mondani. Nehogy azt higgye, befolyásolni akarom. Majd meglátja magától. Én nem szólok semmit.

A villamos ezalatt kifutott a házak közül. Már kint jártunk a mezők mentén. A lüktető városi élet elmaradt és úgy éreztük, mintha valami faluhoz közelednénk. Teheneket és birkákat vettünk észre, azután feltűntek a szépen művelt káposztas- és kukoricatáblák és végül szembeötlött néhány épület, kisebbek és nagyobbak, amelyeket kerítés vett körül.

A villamos megállt.

— Jöjjön — mondotta kísérom. — Megérkezünk. Itt van a kis Palesztina.

Megindultunk vialog a telep felé. A kapunál egy fiatalember várt ránk.

— Klein Árpád vagyok, — mutatkozott be és átvette a kalauzolást.

Városi elvbarátom a fülemhez hajol: „Tudja, hogy ez a fiatalember még a nyáron bócher volt? Csak bócher! És nézze most meg!“

Az oldalomnál egy pirospozsgás, életvidám fiatalember halad. Lábszárán bricsessz és rövidszáru csizma van. „Ha látta volna milyen sápadt volt régebben,“ — sugja a másik kísérom.

Elérünk az első épülethez. Itt van a konyha. A szakácsné éppen ebébet készít. Az asztalon a tejes- és husosedények szépen különválasztva. Innen átmentünk a szomszédházba. Ez a hálóterem. A tiszta betonpadlón hatalmas gyékényszőnyeg, azon pedig tiz-tizenöt szalmapriccs. Az egyik sarokban, az ablak alatt, asztalka székekkel.

— Egy kicsit megpihenhetünk... — mondja utitársam.

Leülünk az ablak elé és nézünk ki a földekre. Dus vetemények mindenfelé. Ez az elhagyott föld olyan kezek alatt vált termővé, amelyek azelőtt az öreg fölönások lapjain kívül semmihez nem értek. Nem mint hogyha ebben a Várad-melléki földben valami varázserő volna. Hanem mert mindenki tudja, hogy ezután mi következik. Egy gyönyörű készülődés ez a messzi utra és az otthoni életre.

— A chalucok egy része most nincs idehaza. Az egyiknek kedve kerekedett egy fésűgyárban dolgozni, négyen pedig az érmelléki szőlőkben szüretelnek. Az, amelyik a fésűgyárban van, Palesztinában is fésűgyártással akar foglalkozni. Vannak azután olyan chalucaink is, akik kijárnak a városba mindenféle építési munkához. Legutóbb a vízicsi rabbi házában dolgoztak. A rabbi kizárólag chalucokat foglalkoztat. Néhányan lakatos és kovácsműhelyben tanulnak mesterséget. Hármán most éppen Kolozsvár határában gazdálkodnak. Persze csak mint bérmunkások. Kétszáz lejt kapnak naponta... De ha látná ön, hogy ezenkívül micsoda új szellemet teremtenek maguk körül. Legutóbb ez a fiatalember itt, — és a mellettük álló Kleinra mutat — bentjárt a városban és valami csomagot segített hozavinni egy Polgár nevű bankigazgatónak. Amikor a csomagot letette az előszobában, a bankigazgató megkérdezte, mivel tartozik. — Semmivel, — mondotta ez a fiatalember —

hanem tudja mit, igazgató ur, azt a pénzt, amit nekem akart adni, tegye be a Keren Kajemet perselybe. — Keren Kajemet?... mi az? — kérdezte a bankigazgató, aki most hallotta először ezt a szót. Klein erre szó nélkül megfordult és átszaladt a szomszédutcába, dr. Markovits orvoshoz, akitől egy perselyt kért. Ezt a perselyt felvitte a bankigazgatóhoz és egyuttal megmagyarázta neki, mi az a Keren Kajemet. Polgár ur azóta állandóan az íróasztalán tartja a perselyt és minden hónapban van benne üríteni való.

— Kik hozták létre mindezt?

— Egy gazdasági bizottság, amelynek dr. Fried János, dr. Váradí Ödön ügyvédek, Erdős gyárigazgató és Blum Zsigmond a tagjai. Mellettük egy kulturbizottság működik, amely a chalucok szellemi életét irányítja. Ennek kebelében Ráth Efraim, Koós Leó és Just Móssé dolgoznak. Kivülük Altmann Sámuel, a mizrachisták agilis einöke, Goldstein Móssé kereskedő, ez a régi és rendkívül agilis

mizrachista, továbbá dr. Markovits Ignác orvos fejtenek ki élénk tevékenységet. Ez a doktor rendszeresen ellenőrzi a chalucok egészségét.

Látogatásom végén a következő konkluziót vontam le: ez, ami itt történik, a legegészségesebb iránymutatás az erdélyi Palesztina-mozgalomban. Tény az, hogy certifikat (külön engedély) nélkül kizárólag azok vándorolhatnak ki Palesztinába, akiknek vagy ötszáz font készpénzük van, vagy százötven fontjuk van, de amellelt iparosok, végül pedig azok, akik Palesztinából alkalmaztatási bizonyítványt kapnak. Nincsen azonban sem ötszáz, sem százötven fontja és nem kap alkalmaztatási levelet, a kőmives, a betonmunkás, a kőfaragó, az ács, sem pedig a főzést, surolást, mosást, vasalást végző háziéany. Nekünk tehát elsősorban ezeket kell kijuttatnunk, ezekről kell gondoskodnunk, ki kell képeznünk őket, hogy pénz és biztos alkalmaztatás nélkül is megkereshessék kenyerüket Erec Jiszráélben: (—Z)

Megszűnik az orosz-román határon fennálló feszültség

Varsóban konferencia ül össze, amelyen ismét találkozni fognak az orosz és a román delegátusok és a tárgyalások szerződést kötnek

(Róma, november 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az orosz-lengyel-román garanciaszerződésről szóló híresztelésekkel kapcsolatban az Agenzia di Roma ma azt jelenti Bukarestből, hogy ezek a hírek megfelelnek a valóságnak és a garanciaszerződés megkötésére vonatkozólag már a legközelebbi hetekben megindulnak a tárgyalások Varsóban. A távirati ügynökség hozzáfűzi ehhez az értesüléséhez, hogy a garanciapaktum gondolatát a román kormány elfogadta és már ki is jelölte azt a delegátust, aki a szerződés megkötésénél Romániát képviselni fogja. Ez a delegátus Joanovici tábornok lesz, aki annakidején több ízben folytatott tárgyalásokat az orosz megbízottakkal és a beszarábiai határkérdést kintűnően ismeri. Az Agenzia di Roma egyidejűleg azt a távirati közlést kapja Varsóból, hogy a lengyel kormányhoz éppen a napokban futott be a lengyel-orosz román garanciapaktum megkötésére vonatkozó orosz javaslat.

a napokban megkötött lacarnoi paktumnak van.

Valószínű, hogy a belgrádi konferencián már végleges döntést hoznak az orosz-lengyel-román garanciapaktumról és így a varsói tanácskozáson, amely ebben az esetben csak a belgrádi találkozás után, tehát előreláthatólag e hó végén fog lefolyni, már kész tervvel fog megjelenni Duca román külügyminiszter. Amennyiben a varsói paktum létrejön, ez nem jelent kevesebbet, mint azt, hogy Oroszország elismeri Beszarabiának Romániához való csatlakozását és ezáltal az a feszültség, amely az orosz-román határon évek óta fennáll, megszűnik.

Sándor József nagy beszéde a kamarában

Egyenlő elbánást kért a kisebbségeknek és az egyesült ellenzékét élte

Ellenzéki vezérek a király előtt

(Bucuresti Bukarest, november 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) A szenátus mai ülésén Toni Iliescu elnökölt, aki bejelentette az elhalálozások által megüresedett szenatori mandátumokat. Utána Trandafirescu parasztpárti pártja nevében meleg hangon emlékezett meg a nyár folyamán elhalt Matei Cantacuzinoról. Ezzel az ülés véget is ért.

A kamara ülésén Juca parlamentari iniciatívából javaslatot terjesztett be, hogy a háborúban megrokkant cserkészeket léptessék elő hadnagyokká és ennek megfelelő fizetésbe részesítsék őket.

Lascu Demeter intézkedéseket kér a brassói polgármester ellen, aki az állampolgársági lajstromba olyan egyéneket is felvett, akiknek külföldi utlevelük volt. Ezzel szemben ő kimaradt a listából.

Joanitzescu az ilfovi prefektus visszaéléseit teszi szóvá a mezőgazdasági választások alkalmával és interpellációt jelent be. Eután a kamara megszavazza a pénzügyminisztérium részére kért 250 millió rendkívüli hitelt a hadikárok kifizetésére.

Ugyancsak megszavazzák azt a javaslatot, amely felhatalmazza Temesvár városát 2 millió kölcsön felvételére, amelyből a vízműveket hozzák rendbe.

Azután áttérnek a napirendre és megkezdődik a felirati vita. Elsőnek Sándor József szól hozzá, aki a Magyar Párt nevében hosszu deklarációt olvas fel, amelyben a kisebbségek részére teljes szabadságot kér. Rámutat azokra a szigorúságokra, amelyek a közoktatási és a

vallástügyi törvényeket jellemzik és ahogyan a kisebbségeket megakadályozzák parlamenti képviseletük megszerzésében. A magyar rezsim idején sokkal több szabadságot élveztek a kisebbségek. Beszédének e részében Sándor József, Gredisteanu és Goga között szövtátság keletkezik, amelynek folyamán Goga azt a kijelentést teszi, hogy nem ismeri Sándor Józsefet.

A szövtátság végzetével Sándor József folytatja beszédét, melyben egyenlőséget kér a kisebbségek számára. Ez az egyenlőség azonban nem várható a jelenlegi rezsimtól, mely önkényes eszközökkel dolgozik. A kisebbségek reménye a jövő demokratikus rezsimban van s beszédét a következőkkel fejezi be:

— Eljen az egyesült ellenzék.

Az egyesült ellenzéki képviselők az emelvényre rohannak és melegen üdvözik Sándor Józsefet, akinek beszédét párookig tapsolja az ellenzék. A többség zajosan tiltakozik és nagy tumultus keletkezik. A zaj elültével miután több feliratkozott képviselő nincs jelen, az ülést felfüggesztik.

Bukarest, november 2. A király tegnap délután kihallgatáson fogadta Luput, aki beszámolt a politikai helyzetéről. A király a parasztpárti körök állításai szerint megelégedését fejezte ki a beszámoló fölött. Ma délután négy órakor Jorga, hat órakor Madgearu jelennek meg a király előtt.

* Brassóban hirdetésokat, előfizetéseket felvétel és reklamációkat elintéző az Uj Kelet brassói képviselője, az Elekes Hirlapiroda Str. Portii 32.

ésére

nikor Vaitoianu, anu Ionel micit Franasovici vélpanama hulatán Bratianu s szerint Tata-

mot rt

tragédiája

n. Akkor ka-életuntságában k ós szerve- os pusztulástól. politikai fogoly- n Hirschet, aki be egy román végzetére

golycsere-ak- t a kolozs- ból elrendelte lltítását.

or ekkor ismét de öngyilkos- sőtörtököt mon- dacára nem bányát.

házig synlodott mig meg nem tó határozata, a sokat szen-

ött Hirsch Sán- és kiszabadulása yat.

szabadságvesz-agi és erkölcsi abadulása után kincstár ellen, ucstár jogi kép- rmájában nem értérisési igényt rvényszék ille- fel a kincstári p Semmitöszék alapján szün- s ellen, tehát szerü bizonyít- vétségsért való sebbitést, tehát nynt támasztani. szerzése végett

ri jogászokörök (s. m.)

Megalakult a kolozsvári zsidó választási bizottság

Elnöki tanácsot jelölő és propaganda bizottságot választottak

(Cluj-Kolozsvár, november 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) Mint ismeretes, a Zsidó Nemzeti Szövetség nagyváradi nagybizottsági ülése elhatározta, hogy felhívást intéz összes helyi csoportjaihoz aziránt, hogy a közeledő községi és megyei választások előkészítésére és lebonyolítására alakítsák meg mindenütt a pártokon felülálló választási bizottságokat, amelybe vonják be a zsidóság összes közületeinek képviselőit. A legtöbb vidéki városban megalakultak ezek a zsidó választási bizottságok és ezek már meg is kezdték működésüket.

Kolozsváron hosszas tárgyalások előzték meg a választási bizottság megalakulását, mert a Szövetség vezetősége súlyt helyezett arra, hogy a bizottságban az összes zsidó testületek képviselői megfelelő számban vegyenek részt, mert a kolozsvári bizottság, a megyei bizottságok elnökeivel kiegészítve, alkotja az országrészi választási bizottságot is. Ma végre a választási bizottság megalakítási munkálatai befejezést nyertek.

A bizottságba az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szö-

vetség 7 tagot, az ortodox hitközség 7, a neolog hitközség 3 és a Poale Cedek 3 tagot delegált. Ezenkívül meghívást nyert a bizottságba a kolozsvári zsidó társadalom több vezető egyénisége. Ilyenformán a választási bizottság tagjainak száma harmincötben állapított meg.

A bizottság első megbeszélésén megalkotta a maga működési és szervezeti szabályzatát és megválasztotta a bizottság vezetőségét.

Az elnöki tanács tagjai lettek: Adler Sámuel, Dr. Steiner Pál, Tischler Mór, Sebestyén Dávid, Janovitz Géza, dr. Fischer Tivadár, dr. Fischer József, Schwartz Jakab és Somogyi Miksa.

Jelölő bizottság: Székely Victor, dr. Marton Ernő, Rosenzweig Emánuel, Goldberger Kálmán, Sajovits Nánán.

Propaganda-bizottság: Rozsa Mór, dr. Pollák Sándor, Nuszbaum Mihály, Székely Béla, dr. Marton Ernő.

Penzáros: Gyárfás Dezső.

Ellenőr: Gutfried Adolf.

A nagyváradi kereskedelmi kamara elnöke

becsapta a kisebbségeket

Barbu elnök megválasztása után felborította a kisebbségekkel kötött paktumot. A kisebbségek kivonultak a kamarából

(Oradea-Mare-Nagyvárad, november 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tancred Constantinescu kereskedelmi és iparügyi miniszter, amikor a kamarák reorganizálásáról szóló törvényt életbe léptette és megkezdődtek a választások előkészületei, hangzatos jelszavakkal rábírta a kereskedelmi és iparkamarák kisebbségi tagjait, akik az erdélyi és bánáti kamaráknál a román tagokkal szemben túlnyomó többségben vannak, hogy kössenek paktumot a kisebbségben levő román tagokkal. A kisebbségi tagok belementek ebbe a megoldásba, mert azt remélték, ha lojalitásukkal áldozatot hoznak, elősegíthetik a kamarák eredményes működését és ebben a reményben némely helyen feladták jogaik nagy részét. A paktumos tárgyalások folyamán a román tagok mindenütt megerősítették ezt a rományt és így a kisebbségek joggal remélheték, hogy lojalitásukat a másik oldalon is méltányolni fogják. Az ígéretek azonban csak addig tartottak, míg elkövetkezett a megvalósítás ideje.

A paktumos megállapodások szerint, azoknál az iparkamaráknál, ahol román elnököt választanak, a két alelnöknek a kisebbségi tagok soraiból kellett volna kikerülni, míg ott, ahol az elnök kisebbségi, a két alelnök román. Ezt a megállapodást azonban a legtöbb helyen nem respektálták, így legutóbb Marosvásárhelyen sem, ahol a kamara alakuló gyűlésén meglepetésszerűleg felborították a paktumos megállapodást. Ennél is sulyosabb kijátszás történt a nagyváradi kereskedelmi és iparkamara tegnapi alakuló gyűlésén, ahol, dacára annak, hogy a tagok kilencven százaléka kisebbségi, a kamara vezetőségében egyetlen hely sem jutott számukra.

A nagyváradi kamara izgalmas alakuló gyűléséről egyébként alábbi tudósításunk számol be:

Tegnap tartotta meg alakuló gyűlését a nagyváradi kereskedelmi és iparkamara. A megválasztása annak idején paktumos lista alapján történt és megígérték a kisebbségeknek, ha megelégszenek 19 tagsággal, akkor az elnökségben megfelelő képviselést kapnak. A tegnapi elnökválasztás előtt Barbu Romulus a kamara volt elnöke tárgyalásokat folytatott a kereskedők képviselőjével és megígérte, ha az elnökválasztásnál reá szavaznak, akkor ő híveivel támogatni fogja a kisebbségi tagok azon kívánságát, hogy a két alelnöki állást a kisebbségek foglalják el.

A vasárnapi ülést Dumitrescu törvényszéki elnök nyitotta meg. Utána Juga Gheorghe a Banca Nationala máramaroszigeti fiókjának igazgatója, mint korelnök vette át a közgyűlés vezetését. Az elnökségre két jelölt volt Barbu Romulus a kamara eddigi elnöke és Papoudoff Teodor a Banca Romaneasca igazgatója. A szavazásnál Barbu 28, Papoudoff pedig csak tizennégy szavazatot kapott, vagyis Barbu a kisebbségi szavazatokkal lett elnök.

Az eredmény kihirdetése után Barbu Romulus vette át a közgyűlés vezetését és bejelentette, hogy a két alelnök megválasztása következik.

Ekkor a kisebbségek legnagyobb meglepetésére Negulescu ezredes képviselő felállt és arra

kérte a kisebbségi tagokat, hogy elégedjenek meg az egyik alelnökséggel.

Dr. Popper Akos bankigazgató, a kereskedelmi csarnok elnöke erre kijelentette, hogy őket egyáltalában nem irányítja nemzeti vagy vallási szempont s az az óhajuk, hogy az arra legmegfelelőbb emberek legyenek alelnökök. A maga részéről ajánlja Krausz Samut és dr. Moskovitz Józsefet.

Dr. Regmann Miklós prefektus szólalt fel ezután és sovíniszta demonstrációval vádolja Poppert, mert két kisebbségi jelöltet ajánlott.

Popper tiltakozik a vád ellen és kijelenti, hogy éppen a mai lapokban jelent meg Constantinescu miniszter nyilatkozata, melyben azon álláspontjának ad kifejezést, hogy ahol kisebbségek vannak többségben egyáltalában nem államérdék ellenes, ha a kamarák vezetése kisebbségi kezében van. Kéri, hogy fogadják el a jelölteket, hiszen a kamara tagjainak kilencven százaléka kisebbségi és éppen elegendő azokat a vezetőség összeállításánál akkor, amikor román elnökre szavaztak.

Utána Beck Nándor kereskedő bejelenté, hogy tegnap este már paktumot kötöttek Barbu elnökkel, aki megígérte, hogy román elnök mellett a két alelnök kisebbségi lesz.

Barbu Romulus erre a következőket mondja: — Tartozom némi felvilágosításra. Köztem és a kereskedelmi csarnok között tényleg volt ilyen megegyezés, azonban tegnap este a megegyezés után a román tagokat Regman prefektus ur értekezletre hívta össze, ahol előadtam a megegyezést, de senki sem csatlakozott hozzá.

Ezután a román tagok külön tárgyalásra vonulnak vissza és néhány perc múlva megkezdődik a szavazás. Az eredmény egy pillanatig sem volt kétséges, hiszen annak a paktumnak az alapján, amelyet a vezetőség összeállítására kötöttek, a kisebbségek átengedték a többségnek a románoknak. A románok jelöltje Imberus György mérnök és Pacala György gyógyszerész voltak, akik összesen 44 szavazatot kaptak. Ebből Imberus 25, Pacala 23 szavazatot kapott. Krausz Samu és Moskovitz József dr. kisebbségi jelöltekre csak a kisebbségek szavaztak, számszerint 19-en.

Az eredmény kihirdetése után a kisebbségi tagok tanácskozássra vonultak vissza, majd ismét bejöttek és nevükben dr. Stern Ödön a következő deklarációt olvasta fel:

„Tekintettel arra, hogy a kamarában a túlnyomó többségben levő kisebbségek nem kaphattak megfelelő képviselést érdekeik védelmére, holott ezt jogosan kívánták és várták, a további harmonikus együttműködést nem látják biztosítottak, ezért kénytelenek bejelenteni, hogy a kamara kisebbségi tagjai lemondanak mandátumukról és visszavonulnak az ülésekről.”

Barbu Romulus erre kijelentette, hogy a lemondást ilyen formában nem veheti tudomásul, mert a törvény szerint minden tag külön és írásban tartozik lemondani. A kisebbségi tagok azonban bejelentették, hogy a holnapi nap folyamán az írásos lemondást is betejesztek és elhagyták a közgyűlés helyét.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánáti zsidóság napilapja
Szerkesztik: Giszkalay János és dr. Marton Ernő
Feloldó szerkesztő Dr. Marton Ernő
Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lei, negyedévre 240 lei, félévre 480 lei, egész évre 850 lei.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomatait csak a korábbi megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Kedd

5886.

Marchesvan 16.

1925. nov. 3.

— Fényes keretek között iktatták be az új metropolitát. Bukarestből jelentik: Tegnap folyt le Miron Christea patriarcha ünnepélyes beiktatását az előre megállapított program szerint. A patriarchát lakásáról díszmenet kísérte a királyi palotába. Az utvonat, melyen a menet elvonult mindkét oldalról díszbe öltözött katonákkal volt körülvéve. A királyi palotához érve a beiktatást végző teremben várták az összes romániai egyházak kiküldöttei. A király a következő szavakat intézte az új patriarchához: Üdvözlöm a romániai parasztságot, akinek soraiból került ki Miron Christea Románia első patriarchája. Fényes papisegédlettel ezután istentisztelet volt, amelynek megtörténtevel átmentek a patriarchátusra, ahol ünnepélyes fogadás volt.

— Wells plagizált? Londonból jelentik: H. G. Wellst, a híres író, olyan kellemetlen meglepetés érte, amilyen igazán nem számíthatott. A kanadai Torontóból ugyanis azt jelenti a Daily Express, hogy egy Florenco Deeks nevű ottani írónő plagizálásért polgári pert indított ellene. Nemrég jelent meg ugyanis a Wells Outline of History (A történelem körvonalai) című hatalmas műve, amely megkoronázása a nagy író irodalmi működésének és Miss Deeks ennek a műnek a révén akarja megtépnéni a babérjait. Azt állítja ugyanis, hogy Wells ebben a művében felhasználta az ő „The Web“ (szövés) című, eddig még meg nem jelent munkáját, anélkül, hogy tőle engedélyt kért volna. Miss Deeks nem kevesebb, mint száz-ezer font sterling kártérítést kér Wellstől s vele együtt Wellsenek a kiadóját is beperelte. A Daily Express szerkesztősége amint ezt a jelentést megkapta, azonnal elküldte munkatársát Wellshez, hogy felvilágosítást kérjen tőle erről a szenzációs dologról, ő azonban egykedvűen a következőket jelentette ki: — Az egész dologról sejtelmem sincs és a plagizálásról szóló jelentést abszurdumnak tartom. Minden valószínűség amellet szól, hogy a kanadai írónő vádjának nincsen semmi alapja és Miss Deeks így szeretne a tekintélyes számú fontok mellett hírnevet is szerezni.

— Bernard Shawot hazafiatlansággal vádolják. Londonból jelentik: Henry Arthur angol drámaíró a sejtében már ismételen élesen megtámadta Bernard Shawt, akit hazafiatlansággal vádol s most egy könyvet ad ki, amelyet egészében Shaw elleni akciójának szentel. A könyv címe „Mr. Mayor of Shakespeares Town“ (Shakespeare városának Polgármester ura), a formája pedig Stratford-on-Avon városa polgármesteréhez intézett nyílt levél. Shaw ugyanis ez év április havában Stratford városában a Shakespeare-ünnepség legünnepeltebb vendége volt. Emiatt vonja most felülésségre Henry Arthur Jones a város polgármesterét, mint a Shakespeare kultusz hivatott pesztörzójét. Mr. Jones a sajtóban előre ismerteti a könyvét, melyről a következőket írja: „A célt tiltakozás az ellen, hogy Bernard Shaw megát az angol nemzet hivatott tanítómesterének és szellemi vezérének tünteti fel ezekben a nehéz és veszélyes időkben. Nem vezet Shaw-al szemben személyes ellenszenv, csak tárgyalatosan bírálcsm a tetteit és írásait. Tiltakozom az ellen, hogy a Shakespeare-ünnepély díszvendége lehessen az a Shaw, aki Shakespeare-ről ezeket írta: „Az egy Homeros kitételével sincs olyan kiváló író, még Walter Scott sem véve ki, akit olyan mélységesen lenéznek, ha az elmémet az övével összemérem, mint a Shakespeare. Megkönnyebbülést érzek, ha kiáshatnám a sírjából, hogy kövekkel dobálhassam meg.”

Jones könyvének háboru alatti dakat. Jones a kor a háboru egy izben a fraterése után kihogy 1919-be Bárhól a világlenséges moza. Ellenben ünne sorban a „Daily támadását és a

— A „Jöv

Az Aradi Vikt társadalma“ cím politikai szemlé sajtót. Ez a ma lentősebb, egye rint készült, m dalmi és világgp kezések keretb jain, éles megv okfejtésben. A értékben is els nizmus és ko mely egész uj két fogalmat. blémák“ címen Izsó „Gazdaság egyike a legjob között, amelyek igen hatásosan években megv Igen jó irás El konfliktusokról igen értékes ta a folyóirat tartalma

Eljegyzés.

Imre Cluj.

Stern Lenk Gyula, Satumars helyett.)

— Felszín gerbe süllyedt jeterosországnak zsiából Baku fel letlenül Sachovazett fel, amely most valahogyan került. Az időjár várost megközelít teljesen tisztán teljesen a Kaspi-félszigeten fekszik illetőleg a X. sz viseli magán. A rost földrengés a felszíngejtől is eger. A most n vagy Sabaila vonenrégiben egy tengerből. Ez a Ennek a városn Bakunak várerő idején földrengés tengerbe.

— Vanczák fogházbüntet lentik: Vanczák gyűlési képviselő fogházába, hogy tését megkezdje. felelős szerkesztőség alapján egy cíóban élő Fark mindennap kacsa

— Román bizottság ülé délelőtt Bratian között megbeszéták Rotescu ban Románia de és a Dunabizott körül mozogtak. pont, hogy a Dunabizottság mania álláspont

K

társorát, amely továbbra is frontban marad. A 37. percben Matek beadását Sütő elhibázza és Wetzler élesen a kapu alsó sarkába lövi. (4:0.) Tessler megsérül és kiáll, helyét Schwartzmann foglalja el, aki Tánzer előreadott labdájából közelről az ötödik gólt helyezi el a Victoria kapujában.

Szünet után megváltozik a játék képe. A Victoria veszi át a támadó iniciatívát és a Kinizsi védekezik kapkodva. Rövidesen kitűnik, hogy a Kinizsi védelme nagyon bizonytalan és az első negyedórán három gólt ér el a Victoria Huniade, Istvánffy II. és ismét Huniade révén, Ritter különösen Istvánffy II. labdájának védésénél árul el feltűnő bizonytalanságot. A gólok után a játék kiegyensúlyozódik, egyenlő ellenfelek játszanak tovább, amelynek során mindkét részlől több kiaknázatlanul maradt gólhelyzet adódik.

A csapatok

A győztes csapatban a Tánzer, Tessler, Wetzler, Semmler, Matek csatársor és Vogl centerfődezet tűntek különösen ki. Wetzler a csatársor nyugodt irányítója, Semmler a kapu előtt félelmetes, Tánzer pedig utolérhetetlenül gyors. Tessler nem mutatott semmi különösét, míg Matek nagytechnikájú játékát a szélen nem tudja lassúsága miatt kellően érvényre juttatni. Vogl az első félidőben brillirozott, szünet után visszaesett. A két szélsőhalf szürkén, a két hátvéd gyöngén szerepelt. Ritter már nem a régi.

A Victoriában a második félidő teljesítménye alapján Győri, Molnár, Huniade és Cipcigan érdemelnek dícséretet. A két Istvánffy agilisán mozog, anélkül azonban, hogy játékukkal csapatuk győzelméhez hozzájárultak volna.

Dr. Morar egy kissé kényelmesen bírskodott.

TSC ifj.—Victoria ifj. 2:1 (1:0). Biró Petran.

CFR ifj.—Huscok ifj. 0:0. Biró Kasztner.

Vidéki eredmények

Szatmár. Barkochba—MSE (Sighetul) 1:0 (0:0). A győztes gólt Klein rugta. A Barkochba jól és szépen játszott. Biró Vadász. SzSE—Sz. Törekvés 2:1 (2:0). Az SzSE góljait Held és Havas II., a tartalékolt Törekvés gólját tizenegyesből Szegedy lötte. Jakobi Ernő (Cluj) kifogástalanul és mindkét csapat meglegedésére vezette a mérkőzést.

Máramarossziget. Sámson—NSC (Nagybánya) 5:1 (2:0) bajnoki, bíró Herskovics. A Sámson biztosan és megérdemelten győzött.

Nagyvárad. Nagyvárad válogatott—Katonai válogatott 7:0 (2:0). Várad góljait Csomag (3), Zsiga (2) és Répássy (2) rugták.

Temesvár. TAC—ZsSE 3:1 (2:1) bajnoki, bíró Peteu.

Arad. ATE—Gloria CFR 0:0. Bajnoki, bíró Vatiánu Titus.

AMTE—AAC 2:1 (1:1). Kétszer 30 perces barátságos mérkőzés.

Bukarest. Bajnoki eredmények: Tricolor—Inventus 2:1 (1:1), Venus—Sportul 0:0. Unirea—Coltea 1:0 (0:0), Sportul Stad.—Makkabea 3:2 (2:1).

Külföldi eredmények:

Bécs. Hakoah—Simmering 6:3 (4:1). A Hakoah a bajnoki mérkőzésen biztosan győzött, védelme azonban ezuttal is nagyon gyöngén szerepelt. WAC—Rapid 2:1. Admira—WSC 2:1, Slovan—Floridsdorfer 5:0. Nagy meglepetés az Amatőröket verő FAC nagy gólarányu veresége.

Krakko. Svédország—Lengyelország 6:2 (6:1) **Budapest.** MTK—VAC 6:0 (2:0). A VAC ezévből feltűnően gyöngén szerepel a bajnokságban és a tabella utolsóelőtti helyén áll. FTC—NSC 0:0. Vasas—BEAC 4:1 (2:0). III. Ker. TVE—Törekvés 2:1 (1:1). UTE—KAC 2:2 (2:0). 33 FC—ETC 2:0 (2:0).

Brüsszel. London—Brüsszel válogatott 3:2 (0:1).

Prága. Spárta—Cechie Karlin 3:3, Slavia—CAFC 4:1, Union Ziskov—DFC 6:5, Victoria Ziskov—Meteor VIII. 7:0.

Valódi angol szövetségű öltözetek raktaion minden angol és francia úri szabó-egység, Cluj, Calea Victoriei 2 sz. (volt Eisenstädter-szűcsüzlet)

A Központi Étteremben
és Télikertben ma és a következő estén
Balázs Laci
zongoraművész játszik
Puskás Béla
zenekarának kísérete mellett.

★
A Télikertben este 11 órától az úri közönség táncol.

★
Uri társaságok találkozó helye. Színház után is fris vacsora

Tordai Sörgyár Rt.
egész kiváló magas foktartalmu márkájú

Lux sör
a napokban kerül forgalomba.

Kiváló
Izletes
Különbleges

Telefon **4-79** Telefon

SZABÓ JENŐ

női
divatkülönlegességek
nagyruházába Cluj

Francia selymek
délutáni és estélyi
ruhákra

Bordürös és sima lamék, creppek.

Angol szövetek

Costüm- és kabátanyagok sima és melirozott színekben

Bársonyok és velouchiffonok
a legdivatosabb pasztellszínekben

raktárraérkeztek

Butorszövet és selyembrocátok, függönyök óriási választékban.

Telefon **4-79** Telefon

per 3
Buda
telenség
abilizáló
Buda-
40 45—
1018—
Buda-
0, Páris
Buda-
47-50—
Berlin
Milauó
6-23,
német
16, font
frank
dinar
osztrák
korona
3 (5:0)
Uj Kelet
Románia
hírek, az
és ered-
közönség
csapatól,
akkor is
ársora az
operált,
madások
védekező
védelme
s ha —
nt — a
bizonyta-
l rugott
lkül ega-
ató fel a
strapás
hovában,
éjjel is
ló handi-
nem is
k félidő-
ben nagy
zánalma-
ere után
sználva a
egymás-
tte meg
z érintet-
ső félidő-
rsora át-
zorgalmas
állanak.
vlt egé-
enge for-
redmény
A játék
ési leirá-
ezdi és a
apkodása
bba is a
az elha-
án ideáli-
gólt fejel-
tehetet-
en hiusul-
zu cente-
ólt lövi
gátja csa-
877!

APRÓHIRDETÉSEK
 Apróhirdetésnek egy sorát 3-4 soros, vastagabb betűvel 6 lej. Le-
 gnagyobb apróhirdetés 30 lej. Aláíráskor közzététel 30% kedvezmény.
 Apróhirdetéseket előző napra kell beérkezni.

Kereskedelmi utazók

Berkovicsné כשר ארטה vendéglője,
Oradea-Mare,
 Str. Nicolai Jorga (Zöldfa-utca) 19.
 Ismert elsőrendű konyha! Mérsékelt árak.

Benőülne iparba, keres-
 kedésbe 31 éves izraelita
 megantisziviselő. Szerény
 életútát a keres. Levele-
 ket „Szolid” jellegre a ki-
 adóba kér. 151

Ványolás, festés, prése-
 lése posztóvegeket átvész
 Houvéd-utcai posztógyár,
 118 sz. 110

A magyar Grätz

6 kötetű zsidó történel-
 met, esetleg egyes kö-
 tetet is, megvételre
 keresem. Ajánlatokat
 ármegjelöléssel libaria
 „SAFRUTH”
 Cluj, P. M. Viteazul
 39 sz. címre kérek

9 darabból álló antik
 hálószoba, egy antik
 ebédlő eladó. Grätz mű-
 kereskedés, Cluj, Piata
 Unirei 8. 142

Intelligens zsidólány la-
 kast és teljes ellátást kap-
 hat Erzsébet-ut 6. fszt.

Amzel utóda
Stern Samuel
 ארטה כשר
étterme

Oradea-Mare. Fénye-
 sen átalakított, 200 te-
 ritőre alkalmas étter-
 meként lakodalmak és
 bankettek rendezését
 jutányosan vállalom.

Négy-öt vagon prima
 búzát, pászkai sztre al-
 kalmas, szállítandó decem-
 ber közepén hitközség rak-
 tárába — keresünk. Hit-
 községi Iroda, Cluj, Str.
 Dubalarilor 1. sz. 148

Két fiatal ember külön-
 bjárati szobában lakást
 és jó kóser kosztot kap-
 hat. Egyetem-u. 5. ajtó 3.

Csepőlgarnitúrákat, loko-
 mobilokat, csepőket és
 elevátorokat minden nagy-
 ságban keresek vételre.
 Részletes leírást kérek
 Eliás Győző gépész-műnök
 Timiseara III. Str. Radu-
 lescu 6. 1819

Nyomdák!

Prima bécsi **heng-**
gorganyag és
 pótlanyag, kilója
 160 lej.
 Kapható a „Frater-
 nitas” nyomdában,
 Cluj, Str. Baron L.
 Pop No 10.

Ha olcsón és jól akar
 főzni, rendelje meg Szent-
 péterine szakácskönyvét.
 Kapható Uj Kelet könyv-
 osztályában, minden
 könyvesereskedésben és
 Fűssy Józsefnél, Tordán.

Hengerműalom 40 HP
 turbinával, Maros mentén,
 3 kövű, dupla heng. rszék,
 szikszítával, koptató és tri-
 errel, víjjal együtt ju-
 tányosan eladó. Cím a
 kiadóhivatalb n. 185

Egy magános izr. nő kóser
 háztartás vezetésére, eset-
 leg vidékre is elmenne.
 Leveleket Házvezetőnő
 jellegre a kiadóba. 152

Zongora, pianino új vagy
 használt kapható. Hango-
 lást, javítást, szállítást
 eszközöl Triska, Str. Sa-
 guna 14 9977

Megnyit
 Wesselényi Miklós-u.
 10. sz. alatt orth. כשר
étterem.
 Izletes konyha, abono-
 ma, olcsó árak. Lakod-
 almak rendezése.

Friss hal állandóan kapható
 Weisznál, Mikos Ke-
 lemen-u. 6.

Az Uj Kelet
könyvosztályának jegyzéke.

Tudomány és művészet

Maeterlinck: A méhek élete	120
„ Szegények kincse	132
Nadai: Jelenkori szépségtörkévek	176
Nietzsche: Korzerűtlen elmélkedések ..	132
Ostwald: Nagy emberek	132
Reinack: A művészet kis fűkre	400
Dr. Rác Mihály: Tejgazdaságtan	300
Romain Rolland: Michelangelo élete ..	242
„ Zenei miniatűrök	242
Ruskin: Előadások a művészetről	110
Rilke: Rodin	120

Szabad iskola:

Braun: A répmese	154
Dr. Balassa: Helyes magyarság	110
Havas Miksa: Az értéktörzsde	88
Kármán Mór: Ethika	154
Leidenfrost: Bevezetés az élettudományba	88
Nagy: Bevezetés a szociológiába	88
Schmidt: Az ind. filozofia	110
Szelényi: A neveléstan alapvonalai ..	88
Dr. Zoványi Jenő: A felvilágosultság	132
története	132
Schultz: Bevezetés a művészetbe	140

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

OPERA ROMÁNA.

Programul săptămânal.

Szerda: Pagliacci (Canio Gh. Dippon és Balet.
 Péntek: Faust (Dirigál Dr. N. Brody).
 Vasárnap délután: Pagliacci és Balet.

MAGYAR SZÍNHÁZ

A színházi iroda közleményei

Műsorváltozás — Frasquita nagy sikere miatt.
 A műsorváltozás rendszerint része a színháznak és
 közönségnek egyaránt. Van azonban olyan eset is,
 amikor a műsorváltozás kellemes a színházra nézve.
 A Lejár új operettjének, a Frasquitának olyan,
 minden várakozást felülmúló sikere volt, hogy a
 színház — engedve a közönség óhájának — ezen
 a héten is három estére tűzte ki a Frasquitát s
 ezért a Májusi muzsika premierjét elhalasztja. A
 műsor tehát így fog változni: Szombaton este a
 ragyogó finom Leházzerepriz tartják, a Tangó-
 királynőt, premierbérletben a főszerepekben Leng-
 yel Irénnel, Neményi Lilivel, László Andorral,
 Ihással, Dési Jenővel, Leóvnyvel.

Magyar Színház heti műsora

Kedd: A cárnő. (Repriz. Premierbérlet 14. sz.
 Poor Lili fellépésével Sorozatszám 91.)
 Szerda: A cárnő. (Napi bérlet 35. szám. A. So-
 rozatszám 92)
 Csütörtök: A cárnő (Napi bérlet 36. szám. B.
 Sorozatszám 93.)
 Péntek: Fraskita. (Operettujdonság ötödik sz. Bér-
 letszűnetben. Karácsonyi lilivel, László An-
 dorral, Ihász Aladárral. Sorozatszám 94.)
 Szombat d. u. 4-kor! Cigányáró. (Lévay Ilonka
 fellépésével. Ünnepi előadás Strauss János
 szűletének 100 ik évfordulóján. Itjusági
 előadás, olcsó helyárakkal. Bevezető előadást
 tart Kende János. Sorozatszám 95.)
 Szombat este 8-kor: Tangókirálynő (Lehár-operett
 repriz, Lengyel Irénnel, Neményi Lilivel, László
 Andorral, Ihász Aladárral. Premierbérlet 15.
 sz. Sorozatszám 96)
 Vasárnap d. u. 2 és fél óraker: A tanítónő. (Szent-
 györgyi István föllépésével. Olcsó helyárak-
 kal. Sorozatszám 97.)
 Vasárnap d. u. 5 és fél óraker: Dolly. (Operett-
 ujdonság 11-edeszer. Neményi Lilivel. Le-
 szállított helyárakkal. Sorozatszám 98.)
 Vasárnap este 8 és háromnegyedkor: Fraskita
 (Operett-ujdonság, 6-odszor, Karácsonyi Ili-
 vel. László Andorral, Ihással. Bérletszűnet,
 Sorozatszám 99)
 Hétfő: Fraskita (Bérletszűnetben, Sorozatn 100.)

Mozgók műsora.

Select-mozgó. Kedd, szerda és csütörtök, nov.
 3, 4 és 5. „Hamupipóke”. Érdekesített dráma 7

felv. Főszerepben a legnagyobb francia és orosz
 művészek: Nicolas Kolina, Nicolas Rimsky és
 Adrée Brabant.

Urania-mozgó. Kedd, szerda és csütörtök, nov.
 3, 4 és 5. „Emberek és álarok”. II-ik rész, 6
 f. lv. Az utolsó és legérdekesebb rész. Főszerepben
 Harry Piel.

Apollo-mozgó. Kedd, november 3. „Alaska”.
 Bányági dráma, 5 felv. Főszerepben Charles Ray.
 Szerda és csütörtök, november 4. és 5. „Paris
 tigrisbűsténye”. Szenzációs kalandor dráma, 5 felv.
 Filmre alkalmazva Guy de Mupassant regénye után.

Timişiana

Banca de credit și economii S. A.
 Secția Deviselor — **Timișoara.**

Értesítés!

Van szerencsénk a n. é. hölgyközönség
 szives tudomására hozni, hogy a **Calea**
Regele Ferdinand (v. Wesselényi
 Miklós u.) **13. sz. házban** a mai kor
 igényeinek mindenben megfelelő

nőikalap salont

és masamod-kellék
 üzletet nyitottunk.

Salonunkban külföldi szakunkások által
 eredeti párisi és bécsi modellek után készül-
 nek a legszebb kalapok, feltűnő olcsó áron
 szolid és pontos kiszolgálással főtörekvé-
 sünk lesz n. é. vevőközönségünket a leg-
 teljesebb mértékben kielégíteni.

Állandó raktáron tartok
eredeti párisi és
bécsi divat-ü-
lőnégességeket

és elválllok mindenféle nőikalap formá-
 zást és díszítést a legizlesebb kivitelben
 gyorsan és szolid árak mellett. — Kérjük
 a n. é. közönséget, szíveskedjék áraink
 szolidaságáról és pontosságunkról meggyő-
 ződést szerezni. Kiváló tisztelettel:

Özv. Stahl Jánosné, Mázsa Péterré

Elegáns hölgyek csak

Les Tissus
A.G.B

Párisi kreációk.

Párisi kreációk.

szöveteket viselnek. A legmodernebbek és legtartósabbak.
 A. G. B. Engros-lerakat, Bucuresti, Strada Carol 70.

GYAPJUIPAR R. T. TIMIȘOARA

Gyapjmosóda, gyapjufestőde, kamarn, vigogne-szővőde, takácsmühelyek,
 mügyapjgyár, apretura, festőde.

Kötött és szövöttárnyag
 Könyvelő 2000 munkást foglalkoztat. Saját konfekció és juhtenyésztés

Erkölcstörtség ki-
 advatal és nyom-
 Kolozsvár, St. R.
 Dl. Raabse
 BUDA
 I. Disztér

1925 november 4

Zo
 a hatodik

Bizonyos: van
 rüség abban, hogy
 szárnyalásait a való-
 expedició a tudomá-
 hipotézis hazárdjáté-
 esetben végződött
 Ezek a sejtések leg-
 feltevésnek, hogy
 függvénye materiál-
 valóságként él ben-
 Él — úgy látszik
 bennünk, mely lass-
 ezzé, sejtelmekből,
 Az álom tehát nem
 csupán elsőleges
 valóság.

Ezt bizonyítja
 aki annak idején,
 döntetve — vágott
 hogy utjának végé-
 hesse. Ezt bizonyít
 is, akik fantomokká
 kémia alapjához és
 annak a két rémés-
 most egy hatodik
 nek fel, jóllehet po-
 meg egyáltalán nin-
 dik világrészről szó-
 agrémnél. Am mi
 kezdődik. A kanti
 dolgok csupán az e-
 ezekre a tudomány-
 nagyon is megállja
 a valóság titkos üz-
 hatatlan utakon jut-
 ott termékeny bom-
 gondolatokat idézza

És én mégsem
 nek, akkor sem, h
 sem, ha nem fede-
 veszedelmesen elasz-
 valóság, hanem a
 erős hajlamokkal v
 valóság, a létezés
 boldogság forrásai
 velő rögtön mozgó
 igényeit kielégith
 szerű boldogság l
 öröm a hatodik v
 törését, mint való-
 fiailag és éghajlati
 fogadható viszony
 ha lakói valamenn
 ben élnek, úgy az
 lenő „civilizált”
 doskodnak majd
 „kultura” nevébe
 az életet. A legel-
 lakói — az euró
 meg fognak ismer
 tábornokok leszn
 bevonulása után a
 erényeivel is meg
 Ez történt K
 felfedezései után
 a sejtelen diada
 diadal után hely-
 sok“-nak, melyek
 sak, hogy nagyon
 civilizáció hivi,
 tól szinte puffadt
 szen természetesen
 a ragyogó kultur
 színéről, hogy az
 mérgezzék és ler
 amerikai civilizá
 tostitéka a „bussis